

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/358/2013
Identifikačné číslo spisu:	4110233684
Dátum vydania rozhodnutia:	25.02.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Eva Sakálová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:4110233684.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu Zeon, spol. s r.o., so sídlom v Bratislave, Tomášikova 50/E, Bratislava, IČO: 35 865 105, zastúpeného JUDr. Vladimírom Ivančom, advokátom, so sídlom v Bratislave, Hlavné námestie č. 5, proti žalovaným 1/ P., bývajúcej v N., 2/ B. bývajúcej v M., 3/ Q., bývajúcej v M., 4/ W., bývajúcemu v M., 5/ K., bývajúcej v M., 6/ J., bývajúcemu v K. a 7/ M., bývajúcemu v N., o zaplatenie 168,044,46 Eur, vedenej na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 12 C 298/2010, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 20. februára 2013 sp. zn. 5 Co 183/2012, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre z 20. februára 2013 sp. zn. 5 Co 183/2012 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Okresný súd Nitra medzitýmnym rozsudkom zo 16. mája 2012 č.k. 12 C 298/2010-503 žalobu žalobcu, ktorou sa domáhal, aby žalovaní boli zaviazaní na zaplatenie 168 044,46 Eur titulom náhrady škody zamietol. Konanie v časti o zaplatenie 21 216,55 Eur zastavil s tým, že o trovách konania rozhodne samostatným uznesením po právoplatnom skončení veci samej. Vychádzajúc z § 152 ods. 1, 2 O.s.p. mal za to, že v prejednávanej veci bolo účelné rozhodnúť medzitýmnym rozsudkom o právnom nároku žalobcu na náhradu škody (či je tento nárok daný) a ak bude právoplatne vyriešená otázka základu nároku, potom prípadne riešiť otázku nároku žalobcu na náhradu škody. Nárok žalobcu zamietol, keď mal za to, že žalobca neunesol dôkazné bremeno, aby v konaní jednoznačne a bez pochybností preukázal, že konanie žalovaných a úkony nimi robené boli uskutočnené práve s úmyslom poškodiť žalobcu. Zdôraznil, že v prípade uplatneného nároku podľa § 424 Občianskeho zákonníka sa musí preukázať úmyselné konanie škodcu, ktoré je konaním proti dobrým mravom a ktoré bolo v príčinnej súvislosti so vznikom škody. Zdôraznil, že vec právne neposudzoval podľa § 415 Občianskeho zákonníka, pretože toto ustanovenie zakladá všeobecnú povinnosť (tzv. generálnu prevenciu), v zmysle ktorej je každý povinný počínať si vzhľadom na konkrétne okolnosti tak, aby nespôsobil vznik škody. Všeobecná občianskoprávna prevencia je právnou povinnosťou, porušenie ktorej predstavuje protiprávne konanie a má za následok (pri splnení ďalších podmienok) vznik všeobecnej občianskoprávnej povinnosti

podľa § 420 Občianskeho zákonníka. Keďže existuje konkrétna právna úprava a to § 424 Občianskeho zákonníka, súd vec právne posudzoval podľa tohto ustanovenia a nie podľa všeobecných ustanovení § 420 Občianskeho zákonníka, ktorý hovorí o zodpovednosti za škodu spôsobenú porušením právnej povinnosti. Vzhľadom na čiastočné späťvzatie žaloby, súd prvého stupňa konanie v časti o zaplatenie 21 216,55 Eur zastavil (§ 96 ods. 1, 2 O.s.p.). O trovách konania súd rozhodol s poukazom na § 151 ods. 3 O.s.p. tak, že o trovách konania bude rozhodnuté do 30 dní po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

Krajský súd v Nitre na odvolanie žalobcu rozsudkom z 20. februára 2013 sp. zn. 5 Co 183/2012 rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej zamietajúcej časti výroku potvrdil, keď v dôvodoch svojho rozhodnutia nesprávne uvádza, že žalobca podal odvolanie proti medzitýmnemu rozsudku vo vyhovujúcej časti výroku. Rozsudok súdu prvého stupňa považoval za vecne správny a v celom rozsahu sa stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia (§ 219 ods. 1, 2 O.s.p.) Aj podľa názoru odvolacieho súdu žalobca v konaní neunesol dôkazné bremeno tak, aby v súlade s § 120 ods. 1 O.s.p. a § 424 Občianskeho zákonníka preukázal úmyselné konanie žalovaných v rozpore s dobrými mravmi, ktoré by malo mať súvislosť so vznikom žalovanej výšky náhrady škody. Uviedol, že aj keď súd prvého stupňa v odôvodnení napadnutého rozsudku necitoval esenciálne zložky zodpovednosti za škodu podľa § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka, pretože nevzhliadol porušenie právnej povinnosti, z odôvodnenia jeho rozhodnutia je zrejmé, že žalobu žalobcu na náhradu škody, čo do jeho základu v zmysle § 424 Občianskeho zákonníka zamietol ako nedôvodný práve preto, že nemal za preukázané esenciálne zložky tohto druhu zodpovednosti za škodu, ktorými mali byť v tomto prípade úmyselné konanie zo strany žalovaných a príčinná súvislosť medzi takýmto konaním a vznikom škody.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca, ktorý ho žiadal zrušiť a zároveň žiadal zrušiť aj medzitýmný rozsudok súdu prvého stupňa a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodzoval z § 237 písm. f) O.s.p., keď odôvodnenie rozhodnutí súdov nižších stupňov, v rozpore s § 157 ods. 1 O.s.p. malo za následok odňatie mu možnosti konať pred súdom. Súd sa podľa jeho názoru vôbec nevyjadril k jeho podstatným argumentom a tvrdým skutočnostiam. Rozhodnutia súdov nižších stupňov považoval za arbitrárne, nepresvedčivé, nespravodlivé a nepreskúmateľné. Podstatnú časť dovolania žalobca venoval popisu predmetu sporu a danému skutkovému stavu. Vychádzal z toho, že nerešpektovali zásadu rovnosti účastníkov konania a objektívne rovnocenného prístupu, keď ignorovali skutočnosti, ktoré v konaní boli preukázané a svedčia v neprospech žalovaných a skutočnosti, ktoré v konaní neboli preukázané a ktoré boli žalobcom vyvrátené považovali za preukázané. Mal za to, že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Zároveň namietal nesprávne právne posúdenie otázky aplikácie § 420 Občianskeho zákonníka v spojení s § 415 Občianskeho zákonníka.

Žalovaní sa k dovolaniu žalobcu nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom, pretože právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu možno napadnúť dovolaním len vtedy, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom. Podmienky prípustnosti dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu sú upravené v ustanoveniach § 237 a § 238 O.s.p.

V zmysle ustanovenia § 238 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O.s.p.) alebo rozsudok, ktorým sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.), alebo rozsudok potvrdzujúci rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd v jeho výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

Nakoľko je v prejednávanej veci dovolaním napadnutý rozsudok, ktorým odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa (pričom v jeho výroku prípustnosť dovolania nevyslovil, ani v tejto veci nebolo dovolacím súdom vydané predchádzajúce rozhodnutie, v ktorom by odvolací súd vyslovil záväzný právny názor v tejto veci - rozsudok odvolacieho súdu bol zrušený z dôvodu procesného pochybenia), je nepochybné, že prípustnosť dovolania žalobkyne z § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. nemožno vyvodiť. Vzhľadom na zákonnú povinnosť dovolacieho súdu podľa § 242 ods. 1 vety druhej O.s.p. sa však bolo potrebné zaoberať i prípadnou existenciou väd uvedených v ustanovení § 237 O.s.p. a to osobitne so zameraním sa na vadu tvrdenú dovolaním (keď podľa argumentácie v dovolaní malo dôjsť k odňatiu možnosti žalobcovi konať pred súdom v dôsledku nedostatočného a nepreskúmateľného odôvodnenia rozsudku, t.j. namietal, že konanie odvolacieho súdu je v danom prípade postihnuté procesnou vadou podľa § 237 písm. f/ O.s.p.).

Vady konania vymedzené v § 237 O.s.p. (v znení účinnom do 31. decembra 2014) sú porušením základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces, toto právo zaručujú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonov aj čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Ruiz Torija c/a Španielsko z 9. decembra 1994, séria A č. 303-A), Komisie (napr. stanovisko vo veci E.R.T. c/a Španielsko z roku 1993, sťažnosť č. 18390/91) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (nález z 12. mája 2004 sp. zn. I. ÚS 226/03) treba za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

Do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj ochrana, ktorá sa účastníkovi konania poskytuje v dovolacom konaní, t.j. v konaní, v ktorom sa na základe mimoriadneho opravného prostriedku domáha ochrany pred dovolacím súdom z dôvodov, ktoré výslovne upravuje procesné právo. Jedným z takých dôvodov je aj odňatie možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.), pod ktorým pochybením súdu sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok dáva (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom i k právnej stránke veci a pod.).

Rovnako do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá má základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. To platí aj pre výklad a používanie procesnoprávných predpisov.

Vydaniu rozhodnutia súdu musí predchádzať zákonné konanie (fair proces), t.j. taký postup súdu, v ktorom je zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov. Na zabezpečenie tejto ochrany priznáva Občiansky súdny poriadok účastníkovi procesné práva, medzi ktoré patrí aj právo vyjadrovať sa k tvrdeným skutočnostiam, navrhovať dôkazy na ich vyvrátenie a vyjadrovať sa aj k právnym dôsledkom z nich vyplývajúcim. Ide o procesné práva, ktoré môže účastník uplatniť nielen v konaní na súde prvého stupňa, ale aj v dovolacom konaní.

Ustanovenie § 157 ods. 2 O.s.p. stanovuje povinnosť súdu riadne a presvedčivo odôvodniť rozsudok. Tejto povinnosti zodpovedá procesné právo účastníka konania na také odôvodnenie rozsudku, ktoré spĺňa požiadavky vyplývajúce z uvedeného ustanovenia. Nedostatok riadneho a presvedčivého odôvodnenia rozsudku je porušením práva účastníka na spravodlivé súdne konanie zaručené čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava“), ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, pretože sa mu tým odníma možnosť vnímať rozsudok ako logicky pochopiteľný celok a súčasne možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov, a teda možnosť riadne konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (por. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 171/2005 a nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I.

ÚS 393/08, I. ÚS 342/2010, III. ÚS 198/2011).

Presvedčivosť odôvodnenia rozsudku znamená, že premisy uvedené v rozhodnutí, rovnako ako aj závery, ku ktorým súd na základe týchto premís dospel, sú pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, vzájomne bezrozporné a spravodlivé.

Odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu bolo potrebné posudzovať v spojení s odôvodnením rozsudku súdu prvého stupňa.

Súd prvého stupňa v prejednávanej veci rozhodol formou medzitýmneho rozsudku.

Podľa § 152 ods. 2 O.s.p. rozsudkom sa má rozhodnúť o celej prejednávanej veci. Ak je to však účelné, môže sa rozsudkom rozhodnúť najskôr len o jej časti alebo len o jej základe.

Z citovaného ustanovenia nepochybne vyplýva, že prejavom hospodárnosti konania je rozhodnúť jediným rozsudkom o celej prejednávanej veci a vyčerpať celý predmet konania (§ 152 ods. 2 prvá veta O.s.p.). Z uvedeného pravidla predstavuje výnimku druhá veta § 152 ods. 2 O.s.p. Za podmienky, že je to účelné, môže súd rozhodnúť rozsudkom najskôr o základe prejednávanej veci (tzv. medzitýmnym rozsudkom) a o výške nároku rozhodne v konečnom rozsudku. Medzitýmny rozsudok predstavuje rozsudok o základe uplatneného nároku. Súdna prax už v minulosti dospela k záveru, že za základ prejednávanej veci, o ktorom súd môže rozhodnúť medzitýmnym rozsudkom, je potrebné spravidla považovať všetky sporné otázky vyplývajúce z uplatňovaného návrhu, ktoré musí súd posúdiť, ak má o veci rozhodnúť s výnimkou výšky nároku. Rozhodnutie veci je v prvom rade rozhodnutím o skutkovom základe sporu, ktorým je uplatnený nárok charakterizovaný a z ktorého sa odvíja právne posúdenie základu veci. Ide o všetky skutkové a právne otázky, od ktorých posúdenia závisí výška uplatneného nároku s výnimkou okolností, ktoré sa týkajú samotnej výšky nároku. Treba zdôrazniť, že je možné rozhodnúť iba kladným medzitýmnym rozsudkom, t.j., že je nárok opodstatnený (daný). Ak prichádza do úvahy záporný medzitýmny rozsudok, je potrebné žalobu zamietnuť.

Z dôvodov rozhodnutia odvolacieho súdu nemožno vyvodiť (pre nedostatok dôvodov), či odvolací súd na základe vyššie uvedených zásad, v rámci odvolacieho prieskumu, posudzoval správnosť záveru súdu prvého stupňa o splnení podmienok pre vydanie medzitýmneho rozsudku. Vzhľadom na to, že odvolací súd odvolanie žalobcu prejednal, možno usudzovať, že sa s týmto záverom stotožnil. Posúdenie správnosti takéhoto procesného postupu súdu prvého stupňa však ostalo bez náležitého vysvetlenia (zdôvodnenia) v dôvodoch rozsudku odvolacieho súdu. Dovolací súd poznamenáva, že rozsudok odvolacieho súdu pôsobí nepresvedčivo aj v tej časti dôvodov, kde odvolací súd tvrdí, že súd prvého stupňa síce esenciálne zložky náhrady škody podľa § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka necitoval, avšak ich zisťoval, so záverom o ich nepreukázaní. Uvedené nekorešponduje s dôvodmi rozsudku súdu prvého stupňa. Ten totiž uzavrel, že vzhľadom na to, že existuje konkrétna právna úprava - § 424 Občianskeho zákonníka, vec právne posúdil podľa tohto ustanovenia a nie podľa všeobecných ustanovení § 420 Občianskeho zákonníka.

Tým, že odvolací súd náležite svoje rozhodnutie neodôvodnil, došlo k porušeniu procesného ustanovenia § 157 ods. 2 O.s.p. (§ 211 O.s.p.), z ktorého vyplývajú zákonné požiadavky na odôvodnenie rozhodnutí. Nepreskúmateľné a nepresvedčivé odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu majúce za následok vznik vady podľa § 237 O.s.p., zakladá nielen prípustnosť, ale aj dôvodnosť podaného dovolania.

Dovolací súd preto rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O.s.p.), bez toho, aby pristúpil k posúdeniu opodstatnenosti ďalších námietok dovolateľa.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.